

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO – 622470 – I/09/MW/MSW

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia **9** listopada 2009 r.

Pan
Lech Kaczyński
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
Kancelaria Prezydenta RP
ul. Wiejska 10,
00 - 902 Warszawa

W piśmie z dnia 3 lipca 2009 r. poruszyłem kwestię niezłożenia przez Pana Prezydenta oświadczenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 lipca 2008 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do złożenia oświadczenia o uznaniu właściwości Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich na podstawie art. 35 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2009 r. Nr 33 poz. 253). W związku z podpisaniem przez Pana Prezydenta w dniu 10 października 2009 r. aktu ratyfikacji Traktatu z Lizbony zmieniającego Traktat o Unii Europejskiej (TUE) i Traktat ustanawiający Wspólną Europejską (TWE), pragnę zwrócić uprzejmą uwagę Pana Prezydenta na związaną z tym zmianę sytuacji prawnej.

W myśl postanowień Traktatu Lizbońskiego trójfilarowa struktura Unii Europejskiej ma zostać zniesiona, co pociągnie za sobą odejście od opcjonalnego charakteru jurysdykcji ETS w ramach współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych. Zarazem przewidziany został jednak pięcioletni okres przejściowy w odniesieniu do jurysdykcji ETS wobec aktów prawnych UE w tej dziedzinie. Nie złożenie zatem przez Rzeczpospolitą Polską oświadczenia, o którym stanowi ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. doprowadzi do wyłączenia przez ten okres możliwości skierowania pytania do ETS w trybie prejudycjalnym, m.in. w odniesieniu do dokumentów kluczowych dla właściwego funkcjonowania Obszaru Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości UE, takich jak decyzja ramowa o Europejskim Nakazie Aresztowania, decyzja ramowa o pozycji ofiar

w postępowaniu karnym, czy ujęta w Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen zasada *ne bis in idem*.

Zgodnie bowiem z artykułem 10 ust. 1 Protokołu w sprawie postanowień przejściowych, który stanowi część Traktatu z Lizbony, "jako środek przejściowy w odniesieniu do aktów prawnych Unii w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy sądowej w sprawach karnych, które zostały przyjęte przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony, w dniu wejścia w życie tego Traktatu [...] uprawnienia przyznane Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej na mocy tytułu VI Traktatu o Unii Europejskiej - w wersji tego Traktatu obowiązującej przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony - pozostają niezmienione, także w przypadku gdy zostały one uznane zgodnie z artykułem 35 ustęp 2 wspomnianego Traktatu o Unii Europejskiej".

Ustęp 3 powyższego przepisu stanowi, że środek ten przestanie obowiązywać pięć lat po dacie wejścia w życie Traktatu z Lizbony. W owym pięcioletnim okresie przejściowym obecny ograniczony zakres jurysdykcji Trybunału Sprawiedliwości w obszarze tzw. trzeciego filara Unii Europejskiej, pozostanie zatem niezmieniony. Jednakże wyłączenie właściwości Trybunału Sprawiedliwości do orzekania w trybie prejudycjalnym nie będzie miało zastosowania do tych państw, które już złożyły lub złożą przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony oświadczenie o uznaniu właściwości Trybunału Sprawiedliwości w powyższym zakresie.

Złożenie takiego oświadczenia następuje na podstawie art. 35 ust. 2 TUE. Tymczasem, z chwilą wejścia w życie Traktatu z Lizbony, przepis ten utraci moc. Przedmiotowy Traktat wprowadza bowiem w art. 1 pkt 51 zmiany w obowiązujących postanowieniach TUE, polegające na zastąpieniu istniejących artykułów 29 - 39 tytułu VI TUE, dotyczących współpracy sądowej w sprawach karnych i współpracy policyjnej, postanowieniami części trzeciej tytułu IV rozdziały 1, 4 i 5 Traktatu o funkcjonowaniu UE. Jednakże te nowe postanowienia nie zawierają odpowiednika art. 35 TUE.

Oznacza to, iż jeżeli stosowne oświadczenie nie zostanie złożone w trybie art. 35 ust. 2 TUE przed dniem wejścia w życie Traktatu z Lizbony, wówczas przez kolejne pięć lat kompetencje Trybunału Sprawiedliwości w stosunku do Polski w kwestii zagadnień dotąd wchodzących w skład III filaru UE pozostaną niezmienione, czyli polskie sądy nadal będą

pozbawione możliwości kierowania do ETS pytań prejudycjalnych w dziedzinie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych.

Natomiast złożenie przez Pana Prezydenta przedmiotowego oświadczenia przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony, pozwoliłoby skorzystać z tej procedury już w najbliższym czasie. Na wagę i znaczenie procedury prejudycjalnej w zakresie współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych wskazywałem już w poprzednim piśmie. W tym miejscu ograniczę się zatem jedynie do podkreślenia, że procedura ta w sposób szczególny powiązana jest z kwestią ochrony praw jednostek. Przyczyniają się one, jak wykazuje analiza orzeczeń prejudycjalnych ETS wydawanych w zakresie prawa trzeciego filaru Unii Europejskiej, w istotny sposób do umacniania ochrony praw podstawowych.

W związku z powyższym pozwalam sobie, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), uprzejmie poprosić Pana Prezydenta o rozważenie - w związku z dokonaną przez Pana Prezydenta ratyfikacją Traktatu z Lizbony - możliwości złożenia oświadczenia, o którym mowa w ustawie z dnia 10 lipca 2008 r. Będę wdzięczny Panu Prezydentowi za poinformowanie mnie o podjętej przez Pana Prezydenta decyzji.

z szacunkiem
panu kołchawoncz.